

MASARYK UNIVERSITY
FACULTY OF LAW

Zdanění alkoholu

Michal Radvan

Akcíz

- Proč raději „akcíz“ než „spotřební daň“
- „spotřební daň“ - zavádějící termín
- v podstatě „spotřeba statku“ je předmětem také DPH
- Původ - že by „Excise Duty“

Definice akcízů

- selektivní spotřební daně uvalené na **vybrané výrobky** navíc vedle **všeobecné spotřební daně** zvyšující daňové zatížení vybraných komodit
- všeobecná spotřební daň = v podmínkách EU ... daň z přidané hodnoty (DPH, VAT...)

Kritéria selekce

- fiskální záměry
- politická hlediska
- regulace spotřeby
- trvalá spotřeba
- luxus
- škodlivost

KATEGORIE

- zdanění omezené (do 10 komodit) **ČR**
- zdanění střední (15 -30) **Polsko**
- zdanění široké (nad 30) **USA**

Exkurs do historie

- dvojí konstrukce
  - 1. Finanční monopoly
  - 2. Fabrikátové daně

Finanční monopol

- soustředění výroby nebo prodeje vybrané komodity do státních rukou
- ceny stanoví stát tak, aby rozdíl mezi nimi a náklady kryl jednak daň a jednak podnikatelský zisk
- monopolní dávka - při přenesení produkce na jiný subjekt
- V ČR ztratil význam po nacionalizaci (1945 - 1948)

Příklady finančních monopolů (ČR 1946)

- **lihový** (např. zákon č. 95/1888 ř.z., 86/1932 Sb.z.n.)
- **tabákový** (Celní a monopolní řád z roku 1835; monopol zrušen zákonem č. 303/1993 Sb.)
- **výbušných látek** (zákon č. 414/1919 Sb. z.n.)
- **solní** (CMŘ, zákon č. 326/1921 Sb.z.n.)
- **umělých sladidel** (270/1937 Sb.z.n.)

Fabrikátová daň

- blízká konstrukce současným spotřebním daním
- zatížení již hotových výrobků
- daně výrobní - daně polotovarové - daně surovinové ...
význam pro konstrukci daně z obrátu

Příklady fabrikátových daní

- cukr
- droždí
- kyselina octová
- minerální oleje
- pivo
- šumivá vína
- umělé jedlé tuky
- uhlí
- zapalovadla
- žárovky
- víno, mošty a ovocné šťávy
- maso
- cigaretový papír

Akcízy v Evropě

akcízy

harmonizované

- tabák a tabákové výrobky
- alkoholické nápoje (lihoviny, pivo, víno)
- minerální oleje
- energie

akcízy neharmonizované

- ostatní např.
- automobily
- kožešinové výrobky
- střelné zbraně
- hrací karty, rulety ...

Harmonizační proces

- Velmi pokročilý
- Snaha o vyrovnání sazeb (zvýhodňování domácích producentů je tím omezeno, resp. znemožněno) vyústila alespoň ve stanovení minimálních sazeb
- Spoléhá se na spontánní harmonizační proces - země s vysokými sazbami budou muset pod vlivem sníženého nákupu snížit daň na úroveň v ostatních zemích
- Princip země určení (země původu nemožná s ohledem na různé sazby)

Start

- Rozdílný systém akcízů v členských státech, někdy značně široký

Směrnice 72/43/EHS

- Systém akcízů, předmětem jsou minerální oleje, tabák, lihoviny, pivo a víno
- Další akcízy zrušit, s výjimkou daní, které nevyžadují hraniční kontroly nebo dodatečné náklady mezinárodního obchodu
- Kauza „Pivo a víno“ (SD 170/78) – Komise žalovala Spojené království za sazbu daně na pivo (0,557 libry za galon) a víno (2,955), v odůvodnění vyjádřen soutěžní vztah mezi pivem a vínem a podle čl. 90 došlo k vyššímu zdanění dovážených výrobků

Směrnice 92/12/EHS

- Tzv. horizontální směrnice
- Upravuje výrobu, zpracování, držení a přepravu produktů
- Zavádí autorizované daňové sklady (pohyb mezi nimi bez daně)
- Jednotný celní sazebník pro určení produktu
- Připouští i další nepřímé daně, např. z enviromentálních důvodů – např. zdanění odpadů (Švédsko, Dánsko), emisí (Itálie, Litva), hnojiv (Švédsko, Dánsko) či letecké dopravy (Velká Británie, Francie) - více viz Nerudová, str. 51-52

Směrnice 2008/118/ES

- O obecné úpravě spotřebních daní
- Nahradila směrnici 92/12/EHS
- Povinnost implementovat do 1.4.2010
- Precizace a zjednodušení textu, modernizace postupů

Strukturální směrnice

- Počítá s nimi i horizontální směrnice
- Vymezuji základy akcízů

Směrnice k aproximaci sazeb

- Počítá s nimi i horizontální směrnice
- Stanoví konkrétní částky akcízů

Zdanění spotřeby alkoholu

- Problémy z důvodu množství tzv. národních nápojů (víno v jihoevropských státech, koňak ve Francii, whisky ve Velké Británii a v Irsku, pivo se středoevropských zemích) a státních monopolů na prodej alkoholu ve Skandinávii
- Směrnice 92/83/EHS dělí alkoholické nápoje na pivo, víno, meziprodukty, alkohol a alkoholické nápoje
- Směrnice 92/84/EHS upravuje minimální výše sazeb
- Tabulky viz Nerudová, str. 53-55

Informační povinnost

- Nařízení 2073/2004 o správní spolupráci v oblasti spotřebních daní mezi národními orgány navzájem a mezi orgány a Komisí, ústřední kontaktní útvar

Vývoj de lege ferenda v EU

- Nová směrnice o struktuře a sazbách spotřební daně z tabákových výrobků
  - Od 1.1.2014 min. sazba 60 % z maloobchodní ceny a současně 64 EUR / 1000 ks
  - Výjimky pro BUL, EST, LAT, LIT, HUN, POL, ROM, GRE od 1.1.2018, na oplátku kvantitativní restrikce na dovoz
- Snahy o sjednocení daní z piva a vína nemají šanci na úspěch
- Návrhy co dva, resp. čtyři roky - zvyšování sazeb?

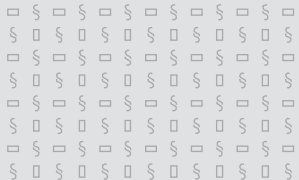

■ Zdanění alkoholu v českém právu

Daň z lihu

Daň z piva

Daň z vína a meziproduktů

Vztah k DPH

- základ daně z přidané hodnoty zahrnuje i případný akcíz ---γ
- ↓
- Cena bez daně + SpD + DPH → cena pro spotřebitele

Správa akcízů v organizačním smyslu

- § 1 odst. 3 ZSD
- celní úřady (podle bydliště/sídla plátce)
- ZSD nepoužívá termín „správce daně“
- podle § 138 ZSD se DŘ použije subsidiárně pro řízení ve věcech upravených ZSD ► celní úřad ► správce daně
- celní úřad je součástí Celní správy České republiky

Základní princip harmonizovaných akcíů

- jednorázově odváděná
- jednotková daň (pevná sazba daně, kromě tabáku, kde se jedná o kombinaci pevné a procentní sazby)
- nevratná (relativně)
- moment zdanění - režim volný oběh (konečný spotřebitel) ► zdaňuje se ve státě konečné spotřeby

Předmět akcízů

- Zdanění podléhají zákonem stanovené operace související s vybranými výrobky:
- Výroba vybraných výrobků v EU
- Propuštění výrobků z daňového skladu
- Dovoz na daňovém území EU

Daňová povinnost

- Vznik: výrobou na d.ú. EU nebo dovozem na d.ú. EU
- PŘIZNÁNÍ A ZAPLACENÍ: volný daňový oběh / dovoz - celní dluh
- Srov. § 9 ZSpD

Plátce daně

- právnická nebo fyzická osoba,
  - která je provozovatelem daňového skladu, oprávněným příjemcem, daňovým zástupcem nebo výrobcem, již vznikla povinnost daň přiznat a zaplatit v souvislosti s uvedením vybraných výrobků do volného daňového oběhu
  - již vznikla povinnost daň přiznat a zaplatit při dovozu
  - další osoby podle § 4 odst. 1 ZSD
- obvykle povinnost registrovat se jako plátce nejpozději do dne vzniku první povinnosti daň přiznat a zaplatit u celního úřadu; plátce je povinen se registrovat ke každé dani samostatně
- bližší vymezení plátců daně upravuje pro daň z lihu § 66, pro daň z piva § 80, pro daň z vína a meziproductů § 92.

Základ daně

- množství vybraných výrobků vyjádřených pro daný akcíz v příslušných jednotkách

Sazba daně z lihu

- 28.500 Kč/hl etanolu
- líh obsažený v ovocných destilátech z pěstitelského pálení v množství do 30 l - 14.300 Kč/hl pro jednoho pěstitele za jedno výrobní období

Sazba daně z piva

- Sazba daně v Kč/hl za každé celé hmotnostní procento extraktu původní mladiny
- Základní sazba 32 Kč
- Snížené sazby pro malé nezávislé pivovary podle výroby v hl ročně 16,00-28,80 Kč

Sazba daně z vína

- Šumivá vína 2.340 Kč/hl
- Tichá vína 0 Kč/hl
- Meziprodukty 2.340 Kč/hl

Správa daně

- Zdaňovací období kalendářní měsíc
- Daňové přiznání nejpozději do 25. dne následujícího měsíce

Závěr

- Strukturální harmonizace dokončena, existuje jednotný systém nepřímého zdanění
- Nedokončená otázka harmonizace daňových sazeb (zasahování do národních zájmů, nástroj fiskální politiky, příjmové stránky rozpočtů, neochota EK vymáhat implementaci směrnic, národní tradice)
- Udržuje se princip země určení, neboť princip země původu by vyžadoval sjednocení sazeb (těžko určovat, odkud je právě zakoupené zboží), nicméně toto se velmi osvědčilo

Prostor pro Vaše dotazy a ...

... děkuji za pozornost.